

CSIKI HIRLAP

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Előfizetési árak:

Egész évre 8 K. fél évre 4 K. negyed évre 2 K. A hirdetésekért első díj szerint számíttjuk. — Egyes szám ára 20 fillér.

—: **Megjelenik minden szombaton.** —:

Főszerkesztő:

PÁL GÁBOR

Felolós szerkesztő:

Dr. OÁL JÓZSEF

Szerkesztő:

KÁDÁR FERENC

A lapba szánt közlemények

és cseréplátványok a szerkesztő címére (Csikszereda, Apaffy-u. 3.) az előfizetési díjak pedig Dr. Gál József ügyvéd címére küldendők

Kéziratokat nem adunk vissza. — Nyitlter sora 20 fillér.

Kiállítás és gazdagülés Kolozsváron.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet a földmívelésügyi m. kir. miniszter erkölcsi és anyagi támogatása mellett, Kolozsváron, 1913. évi szeptember hó 5—8 napjain tartotta meg a XVII. erdélyrészi tenyészállat és IX. mezőgazdasági gép- és terménykiállítást és vásárt.

A kiállításra, de különösen a 7-én (vasárnap) tartott orsz. birtokpolitikai nagygyűlésre Erdély és az anyaország gazdaközönsége nagy számban gyűlt össze a hajdani kincses város falai közé. Már 4-én (csütörtökön) este ugy ontották a vonatokat az érkező vendégeket s ugyanakkor érkezett meg a földmívelésügyi miniszter képviselője is: Bartóky József államtitkár, Darányi Béla, Ferdinándy Béla, Gógar Lajos és Győry Lóránt min. oszt. tanácsosok és Ipolyi Keller Gyula gazd. akad. igazgató kíséretében. A miniszter képviselőjének fogadására megjelent valamennyi hivatal és gazdasági testület képviselője s Bartóky áll. titkár, gróf Bethlen Ödön főispán és báró Bánffy Ernő üdvözlő szavaira meleg szavakban köszöntö meg a lelkes fogadtatást.

A kiállítást pénteken 11 órakor nyitotta meg Bartóky államtitkár, a mikor már a kiállítás területét a kiállító és érdeklődő közönség zsúfolásig megtöltötte.

A Csikmezei Gazdasági Egyesület küldöttsége a várdotfalvi 24 tagból álló csoporttal együtt 64 taggal szombaton a reggeli vonattal érkezett Kolozsvárra s a gazdasági akadémián való elszállásolás után nyomban a kiállítás területére ment s délig gazdáink az állat- és gépkiallítást majd a

külön épületben elhelyezett termény- és háziipari kiállítást tekintették meg. Délután lett volna a kiállításnak gazdáinkra nézve mindenesetre legtanulságosabb része a Kolozsvár város és Szászfenes község határában rendezni szándékolt nagy talajmívelő és vetőgép bemutatás, a mely a kedvezőtlen időjárás miatt elmaradt. E helyett a csoport a vezetők kalauzolása mellett a város nevezetességeit, középületeit és történeti emlékeit tekintette meg.

Vasárnap délelőtt tartódott meg a birtokpolitikai nagygyűlés a nyári színház helyiségében. A gyűlést Bánffy Ernő báró, az E. G. E. elnöke 10 órakor nyitotta meg s megnyitó beszédében nyomatékosan hangsúlyozta, hogy nem akarjuk ellenségnek tekinteni más anyanyelvű honfitársainkat, de a borozda mellett ellenfeleink kell tartanunk őket, mert a magyar földet céltudatosan és fokozatosan elhódítják tőlünk, a mi ellen hadéktalanul szervezkednünk kell.

Ezután Bethlen István gróf tartotta meg nagy-szabású előadását, melyben Erdély birtokpolitikai viszonyainak a legutóbbi tíz év alatt való átalakulásáról szomorú és megdöbbentő képet tárt a hallgatóság elé. Hiteles adatok: mutatja ki, hogy Erdélyben 10 év alatt körülbelül 1000 magyar birtok 300.000 kat. föld. terjedelemben és 180.000.000 K értékben ment át oláh kézre, nagyrésze oláh kisbirtokosok, oláh parasztságok kezébe. Az utolsó öt évben 44.000 kat. hold mezőgazdasági és 20.000 kat. hold erdőbirtokot, összesen tehát 64.000 kat. hold földet vásároltak az oláhok magyaroktól 25.000.000 kor. összértékben, ami az Erdélyben fekvő 100 holdon felüli magánkézben levő magyar mezőgazdasági birtokoknak 89%-át teszi. Az oláhok terjeszkedése legnagyobb Kolozs, Szolnokdoboka, Torda-

aranyos, Kisküküllő, Alsófehér és Marostorda megyékben. Legsomorubb a birtokváltozás a magyarok kárára Alsófehér és Kisküküllő vármegyékben, a hol az oláhok és szászok 10 év alatt 137 50 holdon felüli magyarbirtokot vásároltak 37,373 kath. hold terjedelemben 18.668,700 kor. értékben és 3000 kat. hold kisbirtokot 1.200,000 kor. értékben. Ezzel szemben a magyarok vásároltak oláhoktól és szászoktól 18 birtokot 2,052 hold terjedelemben és 1.112,000 kor. értékben. E szerint az oláhok nyeresége: 91 birtok 22,867 kat. hold 10.484,700 kor. értékben, a szászok nyeresége: 28 birtok 15,454 kat. hold 8.272,000 kor. értékben. A magyarok vesztesége: 119 birtok 38,321 kat. hold 18.756,700 kor. értékben.

De nemcsak Erdélyben, hanem az anyaország szomszéd vármegyéiben is hasonló arányokkal öltött az oláhok terjeszkedése, mert ott is az utolsó 5 év alatt 52,000 hold mezőgazdasági és 50,00 hold erdőbirtok, összesen 102,000 kat. hold magyar birtok ment át 50.000,000 kor. értékben, a mi a magyar birtokoknak 5%-át teszi.

Az erdélyi birtokmegosztás jelenlegi képe még sokkal ijesztőbb volna, ha a rideg számokat mind felsorakoztatnók. Elég azokból egy pár kikapott szám is ahhoz, hogy Magyarország nak ma-holnap szánalmassá váló helyzetét megértsük. A magyar nép lába alól maholnap kicsuszik a föld s koldus, idegen fajzat lesz a saját hazájában. Mert a magyar birtokok és birtokosok száma fokozatosan apad s ma ugy állunk, hogy 69,194 magyar birtokossal szemben Erdélyben 25,488 szász és 174,995 oláh birtokos van, vagyis a birtokosok számának csak 25,6 %-a magyar, 9,4% szász és 65% oláh. A Székelyföld kikapcsolásával a többi erdélyi megyék-

A „CSIKI HIRLAP“ TÁRGÁJA.

VALLOMÁS.

A „Lotti-dalok“ ciklusból.

Valaki mindig Rólad álmodik!
Valakinek úgy fáj a szive Érted,
Valaki mindennap összecsókolja
A Te-arc képed . . . .

Valaki Rád gondol minden percben,
Valakinek Te vagy minden vágya,
Te vagy valaki fájó szívének
Örök bálványát

Valaki száz bús, fájó kérdést intéz
Borús éjjelen az éjféli csöndhöz.
Valaki egy elhervadt piros rozsat
Könnyyekkel öntöz . . . .

Valaki nem tud Téged elfeledni!
Valaki a Te örökös rabod.
Ez a valaki, — Te tudod, sejtet:
Én vagyok . . . .

Madarassy Gyula.

Hogyan és miképpen tanult meg írni Májjas-Nagy György de Fenek?

Irta: *Földes Zoltán.*

II.

Ma nem akart imponálni s hajtsa fagyazatlan maradt. Ugy érezte magát, mint érezhette hajdan IV. Henrik a kanosszai kastély kapujánál. De azért nem tétovázott. Istenem benyitott.

— Szerencsés jó napot kívánok, tanyított ur!

— Isten hozta, urambátyám! Aztán . . . látom, no, valami missziója van . . . Talán a kedves életépárja küldte iskolát látogatni, mi?

— Isten ments! — kiáltott föl riadtan Nagy György. És alázatosan emelte a szívéhez a kalapot. A szivem . . . igen a szivem . . .

— Vagy inkább: a *mújam*, mi? — vágott bele a mester.

Nagy György kérelően nézett a főtanparancsnokra és ekképpen folytatta ékes beszédét:

— A szivemben lesben álló bizodalom lövette belém azon gondolatugárt, hogy nagy eltökélésben uraságához forduljak.

— Adja elő hát személyünknek ügyét-baját, kedvelt emberünk! — Szólt a tankirály, egy balkáni uralkodót megszegyenítő fenséggel és hatalommal.

— Meltónak tiltani tekintetes főuraságot, hogy albirói mivoltommal megismeresse az írás-olvasás tudományát.

— Ha jól értem, ez magyarán annyit tesz, hogy meg akarja kend tanulni a betűvetés mesterességét? Májjas-Nagy Györgyöt bántotta egyikéssé a „kend“ nek titulázás, de a „cél arányában“ (okából) lenyelte. Sőt lenyelte volna azt is, ha azt mondta volna a szemébe: *ordináre*, ami pedig nagy szó! . . .

— Ugy van. Mondta.

— Helyes. De akkor: *opáznd je ván sze nagnüti*, ugymond Szokrátesz, vagyis: *annül jobb, mentül hamaribb!* Komolykodott a tanító.

— A böcs mondásnak igazat adok, — hagyta rá Májjas de Fenek.

És hozzáfogtak nyomban. A gyermekek már nem voltak az iskolában és így nyugalmasan kezelhette Nagy György a palavesszőt. meg a táblát.

Ha már nem pipázhatott, hát legalább bagózott a nagy munka közben. A lábja zsebe-be telt egy

porció pipa-abrakot s a mikor a tanító elfordult, egy slukkot mindég felnyomott a balhüvelykével az orrába, hol pedig az inye mellé.

Külömben jó felfogásu nebuló volt és már tíz nap mulva le tudta írni a nevét — a feneké nélkül. Akarom mondani: nemesi előneve hijjával . . . . Rá egy létre odacsapta már a Fenekét is . . .

Szó, ami szó, tehát: Májjas-Nagy György, a feneki, igen értelmes és okos tanuló volt és nem sok időbe telt, amikor egyszer csak azzal állott elő az asszonyoknak, hogy:

— Lelkem Trézsi, szentem Trézsi! Tudok írni, tudok olvasni!

Es se szó, se beszéd, megölette a feleségéget és olyan cepelpolkát jart vele a nagyházban, hogy Trézsi néni majd kiadta a lelkét.

— No, no. Hát azért nem muszáj ugy meghöbörödni, — vélte az asszony, de boldogságtól ragyogott az arca. Le lehetett olvasni gondolatait:

— Az én szép uram most már egész ember! Igazi albirói ember! Literátus ember, ügyes ember.

— Derék ember ez a tanyított. Meg sem vártuk az alfalabéta tanfolyot. Engem külön, — egyesegyedül, — tanított, — mondta derűsen az új literátus.

— Az érthető, — szólt öntudatosan az asszony, — hiszen kend, férjemuram, Cseszlefalva község választott albirája! . . . Nem atléle huzgír! — Igaz, igaz. Bölintott rá az ember. De az meg valóságosabb, hogy az ártánnyal nyerte meg a kegyelmét. Az a kilitásba helyezett sertésfécie biztatgatta inkább! . . .

És hunyorított egyet. Az asszony pedig szeretettel háthaillőtte és es így encyeltelt:

— Kulya kend, hallja-e, cseszlefalvi hítes bíró? No de még ma elküldjék az ártányt.

— Megérde.mli, asszony. Sokat kintudott a ju

ben pedig a magyar birtokosok alig 9-30%-kal szerepelnek, amíg a szászok 110% és az oláhok 79%-ot tesznek.

És ezt az oláh terjeszkedést a magyar állam télenli nézi. A míg Poroszország ez a millióit fordít telepítésekre, addig a magyar állam csak bár egy rongy milliócskát is sajnál arra szánni, hogy Erdélyt, ezt a sokat emlegetett "védbástyát" a magyarságnak legalább is megtartsa.

Közel 35 éve, hogy a magyarság erősitése és földbirtokhoz juttatása érdekében megindultak az állami telepítések, a mi kevés megszakítással 1909. évig tartott. Azóta az is szünetel. Pedig hogy a telepítés a magyarságra nézve milyen fontos az akkori telepítések a népességek szempontjából is milyen eredménnyel jártak, mutatja az is, hogy a telepes községek lakossága 1880. óta az 1910. évi népszámlálásig 26,104-ről 78,942-re, tehát háromszorosra emelkedett. A telepes községek száma negyvenkettő 124,797 kat. hold területtel? a mit a telepítések megkezdése óta 500 holddal, tehát 5 millió kor. értékkel gyarapítottak. Erre az utra kell megint visszatérnünk, s azoknak keresztülvitelében sokkal erőteljesebben, határozottabban akcióba lépünk, ha Erdélyt a magyarságra nézve el nem akarjuk veszíteni.

Erdélyes magyar nemzeti birtokpolitikát sürget Bethlen István gróf tartalmas és nagyszabású beszédében, melynek végén egyhangú helyesléssel és lelkesedéssel fogadta el az ülés a következő határozati javaslatot:

1. A középirtokos-osztály megemlése végett tegye a kormány tanulmány tárgyává azt a kérdést, hogy örökösödési rendszerünk mennyiben járul hozzá az erdélyi magyar középirtokos-osztály gyűngüléséhez? — Az új általános polgári törvénykönyvet e tanulmányból leszűrt tanulság figyelembevételével alkossák meg. Az erdélyi gazdák hitelviszonyának rendezése sürögös államfeladatnak tekintendő; gondoskodjanak arról, hogy valamely nagyobb erdélyi városban oly földhitelintézet létesüljön az állam, a társadalom és a létező pénzintézetek bevonásával, amely az erdélyi közép- és kisbirtokos-osztály jelzáloghiteligenyét könnyen kielégítse. Ezzel kapcsolatban a kormány gondoskodik a földnek olyan tehermentesítéséről, amely a földbirtok igényének, valamint üzemének fölmondhatatlan amortizációs és változatlan kamatlábu hitelt teszi a föld jelzálogos hitelének kizárólagos formájává. A személyi hitel kielégítésére a szö-

veketeket kell kifejleszteni. Addig is, míg ezek a reformok megvalósulhatnak, indíton a földmivélsügyi kormány az Allurista-Bankkal együtt olyan akcióit, mely a Poroszországban Regulierungs-Verfahren elnevezés alatt ismeretes birtokrendező eljárásról hasonló, engedelmese és segítse elő a földmivélsügyi kormány Erdélyben a közép- és nagybirtokokon hitbizományok alapítását; azonban ennek kiterjedése ezer katasztrális holdnál nagyobb nem lehet.

2. A mennyiben a kormány az ország síkvidékein állami, alapítványi birtok eladását engedelmese, kösse ki, hogy az eladók a vételárból elsősorban Erdély ama vidéken vásároljanak erdőtérületet, melynek megjelölése egy előzetes tanácskozás feladata volna.

3. A telepítési politikát újból föl kell karolni és az Amerikában és Romániában élő magyar kivándorlottakat a kínálkozó birtokszerező lehetőségről tájékoztatni kell; e célból éventenk legalább tíz millió koronát vegyünk föl a költségvetésre. A magánparcellázás Erdélyben állami engedelmese legyen köve. A Székelyföld népfölöslegének irányítása és a birtokelaprózás megakadályozása végett tegyenek lehetővé oly öröklő rendet, mely a birtok egykezen való maradását biztosítsa; az állítási kérdést szabályozzák, hogy a továbbszolgált állítást pénzüklégítés és állásra való igény helyett telces birtokot kapjon. Az oláh értelmiség a szövetkezeti eszmet a közép kizorításával saját érdekében érvényesítésére törekszik kihasználni, erre való tekintettel az Országos Központi Hitelszövetkezetnek adjanak akkora államegítségét, mely a veszedelem elensúlyozására elegendő.

4. Dolgoztasson ki a földmivélsügyi kormány az összes birtokpolitikai kérdéseket felölő törvényjavaslattal s azt sürgősen a képviselőház elé terjessze azzal, hogy kötelessége legyen a törvényhozásnak évente jelentést tenni a mutatkozó birtokforgalomról.

A második előadásról, valamint a kiállításán díjakat és kitüntetésekét nyertekről lapunk következő számában fogunk megemlékezni

HETI KIS TÜKÖR.

Uj pártalakulás. A munkapárt nevékö idégességgel nezi gróf Andrassy Gyula pártalakítását és mindenlékép kétségbe igyekszik vonni létjogosultságát. A mellett a törékvés mellett, hogy a függetlenségi pártot a függetlenségi program szempontjából feltékenyné tegye és felingerelje az új pártal szemben, másfelől ugyanakkor határozott szempontból is kifogásolja Andrassyék szervezkedését, azt hangoztatván, hogy a munkapárt mellett új 67-es pártira semmi szükség sincsen.

Pedig az új politikai csoportosulásnak van egy tendenciája, mely a politika esélyeitől, vagy mondjuk ki bátran, a politika hasznától távol álló minden ember előtt rendkívül rokonszenvesse teszi, ez a purifikáló tendenciája, mellyel a közéletet meg akarja tisztítani a panamistáktól.

Van aztán az új pártnak egy oly célja, mely létesítését egyenesen országos szükségé teszi: az hogy legyen a korona számára egy oly becsületés 67-es párt, amelyel szöba állhat, ha már végleg megundorodott a munkapárti üzemektől. De ugyanebből származik az Andrassy-pártnak az a veszedelme is a mai kormányra nézve, hogy könnyen lehet belőle kormánypárt.

A pártalakulás erdeményét és programját jövő számunkban iesz alkalmunk ismertetni.

A románok memorandum a királyhoz. A brassói „Gazeta Transilvániei” folytatja merész hangoz megindított izgatásait. Miután a románok titokban alkudozásokot és paktumtárgyalásokat folytatnak a kormánnyal, e téren követeléseik nap-nap után mindig nagyobbak. A románok ugyanis „helyzetük javítása” céljából, különösen politika téren sürgősen követelik, hogy a román nemzeti komité elnöksége mielőbb hívjon össze nemzeti konferenciát. E konferencia tagjaival el akarják fogadtatni egy memorandumot, amelyet nagyobb küldönség adna át személyesen a királynak, akitől kérni fogják, hogy a monarchia területén lakó románok politikai helyzetét javítsa.

A román nemzetiségi párt ugyanakkor szerkeszteti log egy felvilágosító memorandumot több nyelven a múltól küllöld számára, amelyben részletesen felsorolja mindama sérelmeket, amelyek a románságot az utóbbi években érték. A román nemzeti komité e téren kifejlesztő munkálkodásával egyhuzamban és párhuzamosan Romániában is hasonló nagyobbarányú tüntetést fognak rendezni. Ott a tüntetéseket a magyarság ellen az ismert „kultur-liga” fogja rendezni, amely még a háboru előtt ünnepélyes ígérte-

teit egy külön nyilatkozatban, hogy amint a háboru befejeződik, nagyobb arányú tüntetéseket és izgatásokat rendez. A romániai sajtó is nagyban segítségére siet a hazai románságnak.

A lap szerint a románságnak mindaddig nem lesz nyugta, amig nem fogják törvényes uton elérni a király által jóváhagyott nemzeti autonómiát. Nyíltan izgatnak tehát Erdélynek olyan autonómiájáért, hogy ott a románok olyan jogállást foglaljanak el, mint a horvátok Horvátországban.

Ugyancsak az említett lap följelentést tesz gróf Tisza István miniszterelnöknél azok ellen a magyar lapok ellen, amelyek a román paktumtárgyalásokkal és általában a nemzetiségek ügyével foglalkoznak.

A följelentésnek van egy utóirata is, amely eként hangzik!

— Abban az esetben, ha jelen följelentésünk nem intéztetnék el, ugy értesülésünk szerint több román el van tökéve arra, hogy e kérdések megoldását megkísérli akár lovagias uton. — amint e téren nagyméltóságod jó példával jár elől — akár pedig korbáccsal, bottal, birkózással, boxolással vagy más fegyverrel, ki milyennel tud banni... — Ide jutottunk. Hol áll meg vajjon e lavina?

Városaink gazdasági helyzete.

A polgármesterek kongresszusához.

Magyarország városainak polgármesterei legközelebb kongresszuson fogják megvitatni a városok hitelügyeit. Ennek a kongresszusnak nagy jelentősége lesz, mert a városok képviselői kénytelenek lesznek nagy adminisztrációs hibáikat beismerni. De bizonyos hogy ennek a beismerésnek üdös hatása lesz a jövőre nézve. Az utóbbi években Magyarország városainak fejlődése erősen növelte a városok hiteligenyét és most már szükséges lett a városok hitelügyének végleges rendezése. Végleges rendezést akarnak a városok polgármesterei: ezt mondják legalább azok a kérdőívekben, amelyeket a városokhoz intéztek és amelyen azt kívánják tuzetesen megtudni, mennyi az egyes város vagyona, adóssága, tiszta vagyona, minő kölcsönre lenne szüksége és mily célokra fordítaná a hitelt?

A külföld városai régekte államot képeztek az államban, minden városnak meg volt a maga szabad ságlevele és ha nem volt meg, akkor vagy kivirta azt magának, vagy elesett a küzedelmben. A városnak azonban mindig egy nagy önmállósága volt és ezt az önmállóságot föntartani, a szabadságokat fejleszteni, a városi vagyont gyarapítani volt legelső és legszebb feladata minden városi polgárnak. Alapítványokat a városok javára tettek, ami jövedelem közkeresetelekből fakadt. annak be kellett a város kasszájába vándorolnia. Így fejlődnek naggyá Italia, Anglia és Németország városai és később francia városok is. Nálunk ilyen fajta fejlődés nem volt, talán különleges helyzetünk, a politikától való függőségünk miatt nem is lehetett. Külföldi város még ma is, amikor a centralizáció korszakát éljük, megtartotta polgármestereit az tulajdonságát, hogy csakis a város javáért kell dolgozni. Mielénk fájdalom ezt nem lehet tapasztalni. Városaink kevés kivétellel majdnem megannyian elvannak adósságra és a várospolitika leg-súlyosabb feladatát nálunk a hitelügyletek jó vagy rossz lebonyolítása képezi.

Keressük az okokat, hogy miért nincs nekünk rendezett városi politikánk, miért kelljen azt a kis fejlődést, amit a városok felmutattak, az utolsó néhány évtizedben drága adóssággal megfizetnünk. Sokáig nem kell az okokat keresni. Kézenfekvő, hogy ott. ahol a városi intézőség el van telve attól az ambíció-tól, hogy a várost minél imponálóbbá, minél szebbé és minél intelligenszabbé tegye, hogy ott elsősorban a pénz kérdést vetik föl mint legelőbb kérdést és ezt intézik el elsősorban, mert hiszen pénz nélkül kultúrát csinálni nem lehet. A városok vezetőinek jól-létszemétségében egy pillanatra is habozni bün volna. De igenis kételkedünk a városok urainak tervező készségében. Nem elég az üdösséghöz, ha kikomponálunk nagy városterveket, a szép köztereket, széles-használható jó utakat, világító és vízvezetési közpon-tokat, ki kell számítanunk azt is, vajjon arányban van-e mindezt a befektetés a várható jövedelemmel. Egeszen bizonyos, hogy a városok urai is tekintettel voltak kalkulációik közben mindezen körülményre, de ugyiltszik hogy a jövőbe vetett hitük mindig fölőtte optimisztikus volt. Elsősorban ez az oka annak, hogy városainknak hitelügye a lehető legszánalmasabb minden európai város hitelviszonya között. Amikor tehát polgármestereink egy nagy és jelentősnek beharangozott kongresszusra gyűlnek össze, akkor gyakoroljanak csak egy kis önkritikát és vallják be, hogy ilyen alapon egészséges fejlődést nem lehet elvárni.

Egészségtelen nálunk a város fejlődése azért, mert szépsészeti célokra olyan összegeket költenek, amelyek a várható jövedelemmel arányban nincsenek.

lélek. Csak arról az egyről is milyen nehezen tudott leszoktatni, hogy az „i” betűt ne bőjken úgy meg. Mert mindég ugy oda bögtém neki, hogy a pontja szikrát vetett s a tanyító ur azt mondogatta, ne nézzem a pennát vasillának. Megint az „a” és a „d” betűnél mindég összekompromittódtam. Pedig eléget mondogattam magamban, hogy:

„Kerek hasa, kis pipája:
a.
Kerek hasa, nagy pipája:
d.”

A többitől már könnyebben ment... Bár a nyomtatott betűknél is volt némely kon-luzióm. Tudtam, hogy

„Két galuska összeköve,
Csánya kisded, nagy a güdre:
k.”

Amde mégis összezavariam hol a nagy bével, hol a kis p-vel, holott ennek

„Le van erszeve a szája,
Félcsepapja a póljája.”

— Hallja, ember! Honnan tanulta ezeket a szép versikéket? Csodálkozott az asszony.

— Ugy itáltam ki ezeket emlékezetemnek. Azt az irdatlan sok betűt iástól-fíastól ki tudná megjegyezni? Ezek a kellemes kis versek segítettek a tanulásban.

(— Milyen okos, ügyes ember az én szép uram!)

— Hát aztán, asszony, válaszld ki az ártányt és küldd el a tanyítótnak.

— Most már jóba vannak egymással, ugy-e, tisztelt gondnokság? Huncutkodott az asszony.

— Hagyj békét a mullnak, fejrénep! Fortyant föl az ember. Annak a keszerves iskolalátogatásnak is te voltál az oka!

— Ugy, ugy. De annak is én voltam az oka, hogy albiró lett, hogy literátus ember lett? Mi?! Pattant föl az asszony és csipőzre tette a kezét.

— Hát ’szén, nem szőjtám semmit. Hunyász-kodott meg a gazda. Mondom az ártányt el kell vinni a tanyító urnak.

Irt egy cédulát is az ajándékhoz, mely írás ekképen végződött:

„Egyébaránt e levelemhez az ártányt mellékeltem. fogassák el jóízűleg, vagy larcssák meg hizni, engem pedig kegyelemben. Most levelem zárva, maradok nőmnél együtt hajlékony szögája.

Kélt a nagyházban, jelenleg Májas-Nagy György. a leneki, hitelzett albiró.”

A városok szépsége ugyan emelheti a városok büszkeségét és önértéket, de hiába, amikor ez az önérték a város polgáraitak rovására megy. Inkább kevesebb ciráda, kevesebb dísz lássék a városban, de legyen olyan gazdasága a városoknak, amely nem küzd pénzügyi bajokkal.

Fájdalom, nem vehetünk példát a külföld városairól, mert ezeknek gazdasági erőssége abban gyökerezik, hogy ott már a mulban megvelettek alaptól olyan gazdasági fejlődésnek, amely igazi gyümölcsöt most, amikor a nagy városok fejlődéséhez minden kellék megvan, érleli igazán.

Hiszen nekünk nincs példára szükségünk, mi kiváltságos történelmi fejlődés alanyai vagyunk, mi a saját szakálcunkra is folytathatunk városgazdasági politikát. És erre csak egy mód van, a takarékoság. Ne hagyjuk magunkat hű szótalmoktól félrevezetni, ne akarjunk cifranomorságban élni, és a városok szépségével csak addig törődünk, amíg ez a szépség adósságba nem kerül. Mert a lukszust csak a bőségben dúsuló emberek engedhetik meg maguknak, a luxus a semmittevő emberek szórakozása és a városok különösen minálunk nincsenek meg abban a helyzetben, hogy szórakozzanak. A városoknak még nagy feladataik vannak mindenféle kulturális irányban és majd ha ezekben erősödtek meg, akkor gondoljanak szépsézet reformokra.

Irtó hadjárat a hazárd ellen.

A szenvedélyek között, amelyek megbénítják az emberi akaratot nincs nagyobb hatalma egyiknek sem a szerencsejátéknál. A bestia az emberben azon a ponton nyilvánul meg a maga teljes pörésében, amikor a kártyaszal mellett ül. Barátaival vagy ismerőseivel „játszik” hogy magának olyan előnyöket szerezzen, amikhez semmi joga nincs és hogy olyanokat tegyen tönkre, akiket segíteni illenék minden erkölcsi parancs és törvény értelmében.

Minden nép nagy tanító mestere, a nagy művész és a nagy filozofus óva intettek népüket a szerencsejáték bomlasztó hatásától. Nem kell hozzá mélyebb megfontolás, hogy megtudjuk azt, hogy voltaképpen miért oly ártalmas a hazárd játék. Emberek összejárnak és titkosan megállapodnak abban, hogy egymást kifogják fosztani. Kockázat ellenében ott van a nyereségre való kitalás, a nyertes fél kíméletlen és ravasz, a vesztes fél pedig kétségbe esett és és a veszteségre által nemcsak vagyonát hagyja a játékasztal mellett, hanem elpusztul a lelki nyugalma is munkabírása csökken, ereje megfogy, agyveleje elszokik a rendes gondolkodástól és jele me a rossz felé hajlik át. Akik összeültek, hogy ezen a módon szerezzék meg vagyonukat, azok között egy különös életfolyamat fejlődött ki. Aki a játéklukokban végignézett már egy hazárd játékot, anélkül, hogy abban részét vett volna, az egy teljes studium tanulságával gazdagította a tapasztalatait. Egy külön piktoreszk élet ez. Egymáshoz nem illő ellemek a legszorosabb barátságban élnek, a notórius szélhámos a gentleman barátjává szögődik, ha módjában van együtt nyernie vele, vagy ha tőrse a veszteségben. Viszont a legadázabb belső gyűlölet ver gyökeret két egymáshoz illő barát lelkeben, ha közöttük a nyereség és veszteség éket ver. Megdőbentő látvány, amint a vesztes fél vergődik, amint utolsó fillérjét kockára teszi, hogy az elveszett javak egy részét visszakaparítsa. Milyen kínos látvány az, amint a vesztes fél fűhöz-fához futkos, hogy nagy kamatok árán valami pénzhez juthasson, hogy ezt a pénzt is ott hagyja a szomorú helyen. És a nyertes fél? Hát lehetséges-e az, hogy e kártyás ember végeredményében nyereséggel zárja a mérlegét? Ma nekem, holnap neked. Veszteségek elől senki sem tud ovakodni és nyernie csak annak lehet, akinek a játékhöz nincsen köze, de aki annál nagyobb ember ismerő: a mulató helyek tulajdonosa. Mert a szerencsétlen emberek pénze ide vándorol. Aki nyer, abban megvan a benső meggyőződés, hogy ez a pénz érdemtelenül jutott hozzá, hogy amilyen könnyen szerezt, ugyan olyan könnyen ki is adhassa. Rendszerint az ilyen nyereségek vége egy viharos és tivornyázástól telt éjszaka. Ami forrása újabb erkölcselenségek.

A tapasztalat minden vonalon egy és ugyanaz a témát mutatja, ugyanazon minta szerint romlik a legkisebb és a legmagasabb társadalmi köröz tartozó szerencsejátékos. Bizonyos korokban járványzerűen lép föl a hazárd-szenvedély és ennek természetesen mélyebb okai is vannak. Akik a kérdéssel foglalkoztak, azok rájöttek arra a tényre, hogy mint minden más szenvedélynek, úgy a kártyának is forrása az elkeseredettség. De ezáltal nem ez a celunk. Mi csak rámutatunk a nagy társadalmi veszedelemre, ami a kártya játék nyomán uton-útfélen felburjánzik.

A magyar fővárosban az utolsó években a szövetkezeti áramlat elnyomása után annak mintegy folytatása képen minden átmenet nélkül, kártyabarlangok veszelvették családok ekziszeneciáját. A legkülönbözőbb cégekerek alatt nyitlak meg a kártyabarlangok, amelyekre előbb tönkretett aszonnyok és gyermekekkel tették fel a rendőrség figyelmét. A rendőrség kezdetben figyelni kezdte a játéklukok pusztuló működését és csak azután, amikor kellő adatokkal voltak felszerelve, tehettek javaslatot a belügyminiszternek a játéklukok felszámolására vonatkozólag. A miniszterium alapos tanulmányozása után a klubok tanulmányozását indítványozta és rövid időre az indítványtét után következett a klubok bezárása. Az utóbbi napokban a játék barlangok teljes felszámolásával a mű Budapestben be volt fejezve.

Csak Budapestben. A vidéken még vígan burjánzik a hazárdjáték. Itt a hatóságok nem-törődősége folytán, ott anélkül, hogy a hatóságok tudnának róla. De a belügyminiszteriumban sem állnak meg feluton és bizvást reméljük, hogy a budapesti mintára nagy tisztogatást rendeznek a hatóságok a vidéki városokban is. A szenzáció erejével halott az újságoknak az a híre, hogy egy Sárosmegyey földröhelyen már nem csak férfiak, hanem aszonnyok is hódolnak a csuf szenvedélynek. Ez a kipattant és országos botrányt előidézett eset okulásul szolgálhat ama köröknek, amelyeknek hivatásuk a közérköcs és közjólét fölött örködni.

Azt tudjuk, hogy a vidéki városokban a játéklukok alapítása olyan könnyűszerrel mint Budapestben nem mellet végbe. Ott a hatóság embereinek pontosabban van módjukban minden nyilvános közéletet ellenőrizni és egy tisztességtelen szándékkal de tisztességes ceger alatt megalakulandó klubot már csirájában elfojtani. Mindennek ellenére ott a vidéken nagyon sok az elbujtatott kártya-klub, amely semmivel nem jobb a budapesti kártya-kluboknál. Kívánatos, hogy a vidéki hatóságok megfigyeléseikről statisztikát állítsanak össze, ha van rá jogalapjuk akkor nyomban oszlássák föl a kártyabarlangokat. de ha ezek ravasz módon megtudnak menekülni a törvény szigorja alól, akkor vegyék igénybe egy magasabb fórum, a belügyminiszterium segítségét.

A bűnök korszaka.

A szociológusok statisztikai adatokkal támogatva állapították meg, hogy egy bizonyos bűnre egy bizonyos időn belül egy hasonló bűnre követezik. A bűnözésnek ené megismétlődését egy bizonyos lelki folyamatban találják, az embereknek a rosszra való hajlandóságában, amely a példa láttára elemi erővel kitor és kielégítést kíván. Ha ma valahol egy lojtogatás által okozott gyilkosságról olvas az az ember, akiben a bestia a szokotnál erősebben fejlődött ki, akkor meglehetünk róla győződve, hogy más országokban talán, de meglehet, hogy ugyan abban az országban is, valaki megismétli a bűnözést. Ez egy oly gyakori jelenség, hogy már törvényeket is állíthatnak lel róla azok, akik a társadalomban következtelen megismétlődő tünetekkel szakszerűen foglalkoznak.

A lapok mostanában sokkal dusabban tudják a szenzációra falánk közönség vágyait kielégíteni, mint azelőtt. Párisban kiderült egy csomó telefonkiszasznyorról, hogy egy nagy gabonakereskedő cég megveletett alkalmazottjai voltak, akik a kereskedő konkurenciát rosszul szolgálták ki. beszégetéseiket, amelyek súlyos és drága titkok voltak, kihallgatták és besúgták és ezeket a titkokat eladták.

Műhlhausenben egy tanár négy háza felgyújtott, amikor megakarták fogni revolvert rántott elő, nyolc embert agyonlőtt, tizet pedig megbesített.

Zentán egy korcsmai balon egy rendőri gyilkoltak meg, a mulatók egyiké egyszerűen leszúrta.

Londonban letartóztattak egy kiütönné szervezett tolvajbandát, akik ellopták a világ egyik legértékesebb nyakékát.

Az aradi esküvőszék egy bűnügyet tárgyalt, amely szerint egy Newyorkból hazakerült jómódu gazdát a felesége arzénrel megmérgezte. Az aszony állítása szerint egy másik ember gyilkolt, legalábbis az adta a mérget. Ugyanezen nő ellen fölmerült az a vád is, hogy tavaly három más asszonnyal megmérgeztette férjüket.

Egy dunántúli községben egy jómódu magyar legény beleszeretett egy földijelbi szerb lányba. A szerelemből házasság lett és a fiatalok boldogan éltek egy ideig. Az asszonyuk a fejét azonban rokonsága elcsavarta és így történt, hogy egy szép napon a menyecske ott hagyta urát. Később visszajött, de a házasságot rendje nem tért vissza és az aszony ujra megszökött urától. A férj fölkereste az asszonyt és egy heves jelenet után revolverrel háromszor feleségére sütötte. A golyók fején, mellén és gyomrán találta ellen fordítván a fegyvert magára lött.

Ez a néhány eset így bokrétaba kövte egy napnak a kriminológiai eseménye.

Honnan ez az eldurvulás és ez a nagy vadság, amely minden vonalon megnyilvánul mostanában? A feleletet megadhatnók talán ama megállapítással, amelyet cikkünk elején mondtunk a szociológusok egyik kutatójáról. A bűnözések előző példák nyomán megismétlődnek. Mik voltak az előző példák? Nem tévedünk, ha a balkáni háborút, annak minden borzalmasságát, kegyetlenkedéseit, oklatan vérfürdőt, rablásait, szóval az emberi hitványtság minden megnyilvánulását tekintjük olyannak, mint amit a gonosz-lelkűek követendő példának láttak.

A háborúval éppen úgy vagyunk, mint minden más nagy és szent jelenséggel. A háború, amelynek eredeti célja az, hogy elnyomott embereket föl szabadítson, hogy nemzetiségeket egy másik nemzetnek a járma alól kivonjon, hogy áldásos állapotokat teremtsen a meghódított tartományban, a háború rendszerint eltér e nemes hivatásától. Eltér már akkor is, amikor a katona nincs a fegyelem láncától megkövete és amikor nem a hősiesség érzete lángol benne, hanem a vad bestia tör ki belőle elemi erővel. Ez a legszomorúbb a háborúban, amelynek forrtege nem marad meg helyi határok között, hanem átszármazik példájával másfélre is, országokba, ahol már a hasonló lelkűekben viszhangra talál.

Mi lehetne ennek a halhatós elenszere? Semmi más, mint a kultúra. Az régi megállapítás, hogy a büntetés nem javította meg az embereket. A büntetésből való félelem csak ideig-óráig használ, addig amíg az emberek a súlyos ítéletek közvetlen hatása alatt állanak. Azután mindent ellejejenek és nem riadnak vissza a törvény szigorától.

Adjunk a népek lelki műveltséget és ezzel, ha nem is szüntethetjük be, de legalább mérsékeljük az emberben a vadállatot.

Az iparos (kereskedő) tanonciskoláról.

Az iparos vagy kereskedői pályára lépő serdülő fiúk és leányok iskolai oktatását éppen úgy, mint gyakorlati kiképzésüket a mesterség (vagy kereskedés)ből annyira szigorú törvények és rendeletek írják elő, hogy akadt miniszter, aki a tanonc iskoláztatását elmulasztó vagy hanyagul teljesítő gazda bírságolása enyhítésére rendeletet is adott ki. Ennek aztán az lett a következménye, hogy a tanonciskolák évről-évre a legsúlyosabb taneredményt mutathattak fel. Erre való tekintettel a miniszter a mult, 1912–13. tanévben eltorlult az enyhítő rendeletet s nemcsak visszaállította az iskolai mulasztató gazdával szemben a régebbi szigorú büntetési eljárást, hanem azt még szigorubbá is tette. Szigorubbá tette azzal, hogy nem a hónap-ról-hónapra való mulasztás vétetik ez idő szerint egy-egy esetben, hanem egy-egy napi. Pl. ha valaki szept. havában elmulasztotta az iskolabüklést az első héten, mondjuk hétfőn, ez egy eset, intés alkalmazman: ó mialta. Ha ugyanazon héten még egyszer mulasztott, ez már a második eset, amely miatt az a bírság rovandó ki, melyet régebben a második egész havi mulasztásért kellett alkalmazni. Aki pedig még a beirratást is elmulasztja, az a gazda kitesszi magát az eljáró községi tisztviselő kényszerből erdt drákói szigorának T. I., oly büntetést kell hogy kirójjon a gazdára, amely több esetben anyagilag elviselhetetlen és erkölcsileg is súlyos beszámítással jár. Nem vitatott azt, hogy mindez így van-e jól vagy ellenkezőleg lenne jobban, csupán figyelemzetni kívánom az érdekelteket a tanonok oktatását elmulasztó, vagy hanyagul teljesítő tények következményeire.

Meg kellett ezt tennem többféle okból. Ugyanis: a községi előjáróság dobszóval hirdette ki a beirratásokat. Azután házaltatta a kereskedőknél és iparosoknál egyik emberét. A lapokban közlirre tette a beirratások idejét s amint értesülök, a tanonok fele sincs beírva, holott már a tanítás is kezdetét kellett volna, hogy vegye ime, az egyikféle ok. Jön a más. Közlirre lett tve az is, hogy minden tanoncsorban lévő be kell iratni, mert ha akadt is egy pár tanonc, aki IV. polgári vagy IV. középisk. osztályt végzett- az iparos tanoncnak ez esetben is rajzot, a kereskedő tanoncnak könyvitelt tanulnia kell. Kivételnek helye csak pár iparágnál van, melyre nézve ki-ki az ipariskola igazgatójánakól esetről-esetre a beirratásnál felvilágosítást nyer. Ez a második ok és a másféle.

Lássuk a harmadik másfelét. Akadt néhány gazda, aki, mert próbaidős tanonc van, a próbaidő miatt nem iratja be az iskolába. Ezeknek azt sugom: tüzzel játszanak. Igen, tüzzel játszanak, mert a próbaidő szigorú a fel van tiltva egy miniszteri rendelettel.

Még van egyféle okom. Melyik az? Számtalan esetben a hányag iskolabajárás mellett sincs felszerelése a tanoncoknak. Niics, pedig a város minden szegénysége és rautaltsága mellett sem szed tandíjat. Nem szed azért, hogy ezzel is segítsen az iskolai költségek elteremtésében a gazdán. Igen, a gazdán, mert habár több esetben a tanonc szülőjét terheli az iskolai tanszerköltőség, mégis a gazda ezért is a felelős. Volna még egy ok, talán ezt is kibököm, habár magam sem igen hiszem. Azt beszélik a rossz nyelvek, hogy Pál, Péter gazda idő előtt főszebadijta tanoncát, — aki azért, mint segéd csak kitölti a szegődött időt. — hogy az iskolával ne „zaklassák”?!

Ha igaz, veszedelmes vállalkozás?!

Lain, másoda bajok állanak az iparos (kereskedő) tanonciskola működésének útjában. Kérem az érdekelteket, segítsenek elláratni, hogy ne ütközzenek bele a törvénybe, hanem egymást megértve, békésen éljék és hogy az iskola is megoldhassa az eleje tűzött feladatokat.

HIREK

— Kállay Ubul orsz. képviselő belépett az Andrássy pártba. Kállay Ubul, kerületünk képviselője, a hó 10-én levelet írt meg gróf Karolyi Mihályhoz, a függetlenségi párt elnökéhez, melyben bejelentette a pártból való kilépését és az Andrássy-pártihoz való csatlakozását.

A level szövege a következő:

Méltóságos

Gróf Karolyi Mihály

országgyűlési képviselőnek, az egyesült és az függetlenségi párt ügyvezető elnökének

Budapest.

Mélyen tisztelt Barátom!

Tisztelettel bejelentem az elnöközöm által álló pártból való kilépésemet.

E lépésre kellett magamat határoznom azért, mert az én felelősségem szerint az első és legfontosabb feladat, melynek ma minden más szemponttal alá kell rendelni: a megsérült jogrend helyreállítása a parlamentben és a becsületvesztés választási reform megteremtése. Ezt a célt pedig csak úgy vélem elérhetőnek, ha őszintén kimondom, hogy a nemzet mostani erőviszonyai mellett nincs reményemsem egyelőre többet is elérhetni; annál inkább, mert különben is nagyon telős, hogy ha a jelenlegi többség szuronyos uralmát az ország megcsúszja és abba belécsúsz: magát a magyar alkotmányosság életgyökereit vagjuk el beláthatatlan időkre.

Ezt minden áron meg kell akadályozni.

Nem akarom tehát a jövő bármilyen eszményi szép, de bizonytalan reményeire csokkara tenni a ma egyetlen sürgős szükségletet.

A midőn irantam tanúsított kegyes jószágokat halasán megköszönöm, tisztelettel kérek, legy kegyes továbbra is megtartani nagybecsű jóindulatomban.

Budapest, 1913. szept. 10.

Tisztelettel igaz hived:
Kállay Ubul.

Kállay Ubul — mint értesülünk — jövő számunkban nyílt levelet fog intézni a kerület választó polgáraihoz, melyben kifejezi elhatározása indokait.

— A Csikszereclai közművelődési könyvtár. Városunk közművelődése ügyének egy fontos lépésével való előrehaladását jelölhetjük a val. és közokt. min. azon intézkedésében, hogy a napokban Kassai Lajos főg. igazgatóhoz intézett örvendetes leirata szerint a helyi főg. tanári könyvtárának közművelődési könyvtárra fejlesztése céljából az ig. kezéhez elszámolás kötelezettség alatt 1000, (egyezer) koronát utalványozott.

— 36 óra alatt három tűz. Csikszentimre békés nyugalomtól folyó hó 6-án éjjel 12 órakor lámadni tűz madalma zavarta meg. Szász Gyergely odaváló lakos csűrjében, melyben a takarmányon és gabonán kívül két drb. 11 ezer kor. biztosított cséplőgéppel volt elhelyezve, tűz tört ki s pillanat alatt teljesen leégett. A közvetlen szomszédságában lévő, Szántó György né gazdasági épületét a nagy számban összeverődött, de legelőnek Jakab Ferenc birtokos, parancsnoksága által teljesen szervezett tűzoltóság mentette meg. A tűz már teljesen levolt erva s a nép süttögt a gyulás okát, hangzottak a nagy biztosítási összegeket sít, midőn 12 óra mulva egy újabb „tűz” kiabálás rémítette meg őket. Kigyulladt a megmentett istálló s már órási árnyékult a tűz, ha megnegn jelennek lenni nevezettek és el nem lojjak. Erre meg nagyobb lett a benső moraj s atközök a gépek szerencsésen sorolát: „minden gépnék ez a sorsa, kar ennyi hasznót celőzva másnak kárt okozni sít.” Járt szálló igentek ajkáról-ajkára. De ezzel nem elégedett meg a pusztítás. 24 órára rá este 8 órakor az 50 m. tavoltságban lévő Szántóné csűrre kigyulladt s porig égett. Szász Gyergely kára kb. 12 ezer koronára tehető melylyel szemben 21 ezer kor. kb. megért a biztosító társaság, míg a Szántóné kára kb. 6 ezer koronra, melylyel szembe, még 1000 koronát is fog kapni a biztosító társaságtól. Erdemes megemlíteni azt a kis epizódot, mely a tűzoltóparancsnok és a rendfenntartásra felügyelő közegek között lejajlott. Jakab Ferenc, mint tűzoltóparancsnok haláskörében osztogatta az üdvös parancsnokot, mesterileg rendelkezett, miközben a helyi viszonyokkal ismeretlen csendőrök ennek ellent mondtak s bekérésével fenyegették meg Jakab Ferencet. Egy olyan ember, ki nem veszi el felelősségét a község nagy részét menli meg a feltaláló rendelkezéseinek foganatosítása által, nem erre, de elismerésre volna méltó.

Al illeltek hatóságok mindenre kiterjeszhetlnek figyelmüket s kioktatatlank az eljáró közegeket.

— Eljegyzés. Kiss Ernő m. kir. honvéd főhadnagy a múlt hónap harmincegyedikén Csikszentimrén eljegyezte farsadit Sándor Margitot.

— Kinevezés. Gyálókat Sándor főispán dr. Goldner Jenő retlegi körörszót, tb. járási titzti orvost szépvizi járási titzti orvossá kinevezte.

— Új tanárok a főgimnáziumban. Dománynécz Péter tanítóképző tanár, ki éveken át tanította a főgimnáziumban is az eneket és zenét s kit a zenetudalom Dománffy néven ismer, sok egyéb teendő miatt lemondott a gimnáziumi ének- és zenetanításról. Helyébe a főtanhatóság jóváhagyása reményében az igazgatóság Nádasdy Béla zenetanárt bízza meg e tárgyak tanításával — Itt említjük meg, hogy Kócsmács Antal előválasztásával megürült egy helyettesitanári állás, melyre a főtanhatóság Takó János okleveles tanárt nevezte ki.

— Ünnepies „Veni Sancte” folyó hó 10-én volt a főgimnázium kapolnájában, amelyet az összesereglet iljusag zsolnolásig megtöltött. Szentmise után a tornacsarnokban Kassai Lajos főg. igazgató ünnepi megnyitja után a törvényeket olvasta fel Szlávics Ferenc értekezletit jegyző, s az elhelyezkedés végzetel a rendes előadás még az nap megkezdődött.

— A Tínova a tábla előtt. A marosvásárhelyi esküdtszék E. hó 10-én kezdte tárgyalni Dr. Gál Endre vármegyei II. joggyőzőnek Vakar Artur gyergyószentmiklósi szerkesztő elleni sajtóporét, a melynek anyaga a Tínova-erdő vásárlási ügyei szolgáltatják. Vakar a Gál-családtól, kivált Gál Miklósi panaszaitk manipulációkkal vadolta. A csikszereclai törvényszék — mint köztudomású — annak idején elítelte Vakárt, de a marosvásárhelyi tábla az ügyet új tárgyalásra esküdtszék elé utalta. A tárgyalást Lázár Miklós gróf táblabíró vezette. Gálék ügyvédje Bedő Sandor, Vakaré Erőss József volt. A tárgyalás a nagyszamu tanúkra tekintettel 5 napra volt tervezve, de fűrsán megrövidült és két napot se tartott. Cseresznyés Émil csendőrszázados és Vakar összetűzése után Erőss József a vadak oly tömeget vonultatla lel Gál Miklós ellen, hogy a szakírók: Térily Béla m. tanácsos, dr. Balhó Elek és Bánik Gyula kihallgatása után a második napon már Pál Gabor nyugalmazott főgimn. igazgató, lapunk főszerkesztője tanuskodására nem is volt szükség. Dr. Gál Endre és atyja Gál Miklós ugyanis a tárgyalás menetét tekintettel panaszukat visza vonták.

— 442 tanuló iratkozott be a megnyílt tanvére főgimnáziumunkba, amint oly tekintélyes szám, hogy vele nemcsak Erdély, de az ország első vidéki iskolái közé emelkedik a miénk. Az erd. r. k. státus gimnáziumai közül a kolozsvárnak van csak még több növendéke. A két első osztályba 120-an vannak összesen, tehát szinte annyian, mint ahányan a gyergyószentmiklósi áll. főgimnázium I—VI. osztályában voltak a múlt tanévben.

— A virilisek névjegyzékének összeállítás. A vármegye legtöbb adózóiének 1914. évi állandó névjegyzékét folyó évi szeptember 18 és 19 napjain állítja össze az igazoló választmány. Az összeállítás alapul szolgálnak az adóhivatlati kimutatások, melyek a vármegyeléaz kiadóhivatlati helyiségében E. hó 11-től kezdve 8 napon át közszemlére lesznek kitéve. Akik adójuk kétszeres számítására igényt számolnak, e jogukat folyó hó 19-ig szóval vagy írásban az igazoló választmánynál bejelenteni és igazolni kötelesek. A jövő évi virilisek névjegyzék összeállítását ezáltal azért is fontos, mert a most névjegyzékbe vitt törvényhatósági bizottsági tagok tognak a decemberben megtartandó vármegyei általános tisztújításon választani.

— Városi képviselőtestületi gyűlés. Csikszereclai városi képviselőtestület folyó hó 16-án délelőtt 9 órakor, Dr. Ujfalusi Jenő polgármester elnöklete mellett, rendkívüli közgyűlést tart. A tárgysorozat a következő: 1. Az iparos tanonciskola felügyelőbizottság újra alakítása. 2. Az iparos tanonciskola tanítóinak megválasztása. 3. Csikszereclai város 1912. évi közpénztárai és alapjai számadása. 4. Tenyészdi kivetési lapjstrom. 5. Tűzoltó vallságdíj megállapítása. 6. Az 1886 t. c. 51. §-alban jelzett igazoló választmány 2 tagjának megválasztása. 7. A kórház és gimn. előg. gyalogjáró elkészítéséről a tanács jelentése és a költségek hordozása. 8. Az öv. Lajos Elekúccal kötött adás-vételi szerződés. 9. Tüdőbeteg gondozó intézet felállítás. 10. Csiktapoca, Zsögöd és Csikszereclai egyesítésére vonatkozó javaslat. 11. A Vigadó-utca további feltartása. 12. Herczeg Milán kérésé berletli idő meghosszabbítása iránt.

— Egy magyar királylány csonjtja. Marburgban megtaláltak Szent Erzsébet csonjtját. Az ereklyét nagy ünneppszéggel díszes sírban fogják elhelyezni.

— Andrássy a nőknék is ad választófogot.

Az Andrássy-párt most folyó programmalgyalásának rendkívüli érdekes részletéről értesülünk. A program egy pontja arról szól hogy a párt honorálni kívánja a nők szociális tevékenységét is. A programipont

szerint az lebeg gróf Andrássy Gyula szeme előtt, hogy a törvényhatósági és a községi életben részvételt biztosítani a nők számára is.

— Emléket Borszéký Somának. Lapunk 35. számában a székyei kongresszusról írt beszámolómba szöve említtük, hogy a Budapestre lakó székyelék „Péteryi asztaltársasága” mozgalmat indított néhai Borszéký Soma nagy székyelünk emlékének méltó megörökítése iránt. Nagyszébenben, a szász temetőben, német feliratos, idegen sírboltban pihen a nagy székyei. A sors úgy rendelte, hogy Borszékýné első férjének, egy előkelő szász embernek került a család sírboltjába. A Budapestre lakó székyelék már az évfordulóra (1914. febr. 2.) ünneppélyesen akarják az emléket behelyezni Borszéký sírboltjába. Az asztaltársaság nem rendez országos gyűlést, csak azokhoz fordul, kik Soma bacsit szerették, tisztelték és kéri küldjenek 1—2 koronát a létesítendő Borszéký emlékére, hogy az méltó lehessen a nagy székyei emlékéhez. Lapunk szerkesztősege is készséggel fogad es továbbit e célra adományokat.

— Vonuló madarak balesete. F. hó 7-én este Csikszereclai lelett különféle gémekből álló vonuló csapat nekirepült a villanydróthálózatoknak. Sok példány annyira megsérült, hogy a járdáról nem tudott idejékorán felrepülni, s fogságba jutott 5 drb. Szemere László csikszögödi madárkitimő intézetebe küldetett kitimés véglet s ekkor megállapították, hogy a vonuló gémeik tulajdonmórt vörös gémeik voltak, az 5 példány közül 4, míg egy az aig galamb nagyszagu törpegém fajhoz tartozott.

— A jegyzők fizetésrendezése. A belügyminiszteriumban most folynak a munkálatok a jegyzők fizetésrendezés dolgában, a tervezet már készen van s csak a pénzügyminiszter hozzájárulása szükséges, hogy azután a fizetékigszűntő összeg az 1914. évi költségvetésbe beillesztinél legyen. A jegyzők fizetékigszűntése mint alapilletmény, évi 2000 koronában van megállapítva. Az ennel magasabb fizetést élvező jegyzők magasabb fizetéseik élvezetbe tovább is megmaradnak, mindaddig, míg a jegyzők állomása meg nem következik. Akkor a jegyzők magasabb fizetési osztályba tognak lécsztant. Az előlépcsénel nemcsak az előtöltött szolgálai évek lesznek iranyadók, hanem a minősítés is. A minősítést a főszoalgarak és az alispán végzi s ezek ajánlatára tognak a jegyzőket előlépcsébe előterjeszteni. — A jegyzők magamunkálatait illetőleg az eddigi állapotot érintetlenül fentartják, a rendezés az állomási kérdésével egyidejűleg fog megtörténni.

— Mozi-esték. A szerdai estéről csütörtökre van átve az előadás s lehet, mivel meg nem mindenki tudja ezt, azért voltak ezen az utolsó estén oly sokkattanul kevesen. Azért mondom így, mert rendes korlámenyek között nagyon sokan szoktak kellemesen szórakozni a lepergő kepeken. Különben az eszevesztett kölygós idő is okozhatta, hogy a csütörtöki műsor szolid, finom stílu darabjaiban, amilyen pld. a Millárdos kisasszony (Páslanderrel) és a Lelki harcok volt, nem sokan gyonyorködtek. Pedig jól összevartogatott volt az egész műsor.

— Már emegettünk néhány moziadarabot, amiket nemcsak a közönség, de az igazgatóság érdekében is beszerzésre igen előnyösnek gondoltunk. Nem láttunk meg közülök egyet se, de azért itt is tolemiljük: olyan filmek, amint az újabb felvételék közül teszem azt Pompeji utolsó napjai, amelyet Edward Bulwer lialighurí regénye után kez-zer meletes nagyszámban készitettek meg ha igen nagy összegbe kerül is, megéri a befektetést. Ilyenféle dolgot meg nem produkát a mi moziunk, bár mutaványaival mindenki meg lehet elégedve. Reméljük azonban, lesz alkalomunk ilyen klasszikus becsű műveket is megjelentetve látni a mozi csodaszínházban.

— Kisasszonynapja s Szent Anna-ónál. Valamikor nevezetes nap volt. Összeseregletet oda 4—5 óra társasága s a rozoga kicsi kapolnában es a to partjan valóságos buzogsággal üdött Szent Annának. Ezek a kirándulások azonban eredeti céljuktól idő tolytan eltértek s inkább mulatozássá lajultak, amert is a hatóság jónak látta beszűntetni azokat. Nem is ártott, mert meg 10—15 évvel is ezeltől — emléksznük rá — csak igy hordtak ki a tejes kanderokban a piritust a közeli talvakból s nagy hegy-hujjazás közl valóságos orgiákat, pogány dorbezoalásokat rendeztek a to tünderei örömeire. A nép azonban erősen megörzi hagyományos szokásait s a formális bucsujárás is nincs ma, megtörtént az idén is, hogy vagy negyven atyalai kiházdúkolt a búvos monák levegőjét egyre jobban vesztő főhoz s végig tipegve sasos partján, olvasómondás — s jámbor imádságok végzésével áldozott egy régi s előttük, a nép előtt, kedves hagyományának. A palinkás üveg persze most is ott volt kinek-kinek a tarisznyájában.

— Polgármesterek kongresszusa. A polgármesterek kongresszusa szeptember 28-án és 29-én lesz Nagyvaradon. A kongresszuson való részvételt eddig százharmincnyolc polgármester és városi főtisztviselő

jelentette be Rimler Károly polgármesterénél. A kongresszuson tárgyalásra kerülő kérdések egyik legfontosabbika lesz a földgáz kérdése, melynek gyakorlati értékesítése dolgaiban a munkálatok már elég előrehaladt stádiumban vannak az illetékes minisztériumban. A földgáz kérdésének előadói lesznek: Löczy Lajos dr., Hiermann és Pfeiffer egyetemi tanárok, Bernády György főispán. — A kongresszuson Dr. Újfalussy Jenő városunk polgármestere is részt vesz.

— **Jelentés.** A Marosvársárhelyi Kereskedelmi és Iparkamara most küldte meg lapunknak az 1912. évi Jelentésének vasok kötetét, melyben Marostorda-, Csik-, Háromszék-, Udvarhelyvármegye és Marosvársárhelyi szab. kir. város közgazdasági állapotára vonatkozó tanulmányok vannak összegyűjtve. Alkalmadán bővebben szólnunk róla, esetleg szemelvényeket közlünk.

— **Berchtold utóda Mérel Kajetán.** Megbízható forrás közli hogy gróf Berchtold külügyminiszter az októberi delegációs ülésünk után elhagyja magas állását. Berchtold utódjának személye nagy megkérdés az eddigi kombinációkkal szemben, amennyiben öfelsége kaposmércei Mérey Kajetánt, jelenleg kvirinálai nagykövetségünket szemelte ki.

— **Bogdánovics Luclán eltűnése.** Bogdánovics Luclán szerb patriárka tragédiáját, aki Gasteinben tudvalevően nyomtalanul eltűnt, még mindig titokzatos homály fedi. Egy bizonyosnak látszik: A patriárka meghalt. De hogy miért, minő körülmények között, öngyilkos lett-e vagy megölték — erre nem ad feleletet semmi nyom. Az a feltevés, hogy a patriárka szerencsétlenül járt, egyre valószínűbb. A kutatás azonban mindeddig eredménytelen, bár a hatóság hatszáz korona jutalmat tűzött ki a patriárka holttestének feltalálására.

— **Hirdetmény.** A közlekedő korela lehető távlatára, de legalább is annak szűkítőre szorítása érdekében következőkre hívom fel újlag a lakosság figyelmét. 1. Mindenekelőtt igyekezzék mindenki az árnyékszékök sürgős kitakarításáról és napenkénti fertőtlenítéséről ottott mész, vagy vágálcsezzel gondoskodni. Kapcsolatban azzal a tragyandókkal kiheroldatni és minden az udvaron található piszkos, szemetes, tocsás részeket bármilyen azonnal kitisztítani, eltakarítani. 2. A patkamentű lakosok tartózkodójának bármiféle hulladékot vagy más szemetes anyagokat a patakba, csatornába dobni. Sőt szigorú kötelessége minden parti lakosnak a patakban található mindenféle anyagot kihányani, azt állandóan tisztán tartani. A járdák, utczereszek a lakók által tisztán tartandók a naponta pontosan üntözendők és eltérőleg közüzetszaksági szabályrendeletől mindonkor reggeli 6 óra előtt kötelesek a sörpést végzetni. 3. Koroskedők, gyümölcs-árúsok, meszarosok csak teljesen romlatlan friss, érett anyagokat boesáthatnak eladásra s minden ezzel ellenkező értékű elemi cikkokről erkölcsi kötelessége mindenkinél azonnal jelentést tenni. Egyébáirant saját maga és családja érdekében cselekedjék az, aki a gyümölcsök s különösen a dnyve-féle ételök használatától tartózkodik és a zöldség-félék használatát a legszükségesebb mértékre szorítja. Fölötte ajánlatos, hogy tejet csak teljes felforraltatás után engedjék felhasználni. Általában tekintve a jeleni rendkívüli helyzetet, mely a lakosságra nehézdott és arra, mi meg ránk vár: teljes jóakarattal igyekezzék mindenki megtenni kötelességét és a jelen hirdetményben foglaltak szigorú betartására felelt örködni, hogy ne legyen kénytelen a hatóság az 1876 évi XIV. t. c. szigorú intézkodéseit alkalmazásba vonni, vétetni.

Lövétei állapotok.

A megyénk hargitai határa mellett eldngva tekvő Lövéte most az érdekes, de egyszerűs mind zomoru földcsuszamlása révén beszéllett magáról.

Közöltük lapunk régebbi számában, hogy a talajszumzsalási szakszerű megvizsgálására a földmiveltésügyi miniszter geológust küldött ki a helyszínére. Treitz Péter főagrárgéologus bejárta az elemi csapásoktól sujtott községet s észlelteiről jelentést adott ki. Szekelyudvarhelyi laplatsunk a jelentést egész terjedelmében közli. mi csak az érdekesebb részek citálására szorítkozhatunk.

Lövéte község a Kishomoród partján egy szűk völgyben épült. A házak egyrésze a patak árterén, nagyrésze azonban fent a lejtőkön állanak.

A hegyomlás a völgy nyugati lejtőjén a község északi végén történt. A mozgó föld területe körülbelül 1 négyzet klm. (1100 m. hosszú és 900 m. széles) A pokol-láz hegyhát 877 m. magas fensíkjait mintegy 50—80 m. vastag andezitufa és breisia réteg sor borítja mely kék palás anyagra települt rá. A palás anyag alatt sötömb van. A patak partján épült malom alapozáskor a söréteget feltárták. A Ppokol-láz hegyfensíkja 4 egykettelt négyzetkilométer kiterjedésű s dél-felé lejt, úgy hogy a fensíkra hulló csapadékoknak nagyrésze Lövéte fölött a Kishomoród patakba folyik

le. A víz a laza tufa és konglomerát rétegeken át-szűremkedik s a kék agyagréteg felszínén gyűlik össze s a hegyoldalon számos bő vizű forrásban ömlik a lejtőre. Ezek a források a közvetlen okozói a hegyomlásnak.

A föld mozgása még nem szűnt meg, hanem folyton tart. Ezért a mozgó földterület határát okvetlen szükséges lesz egy sorba állított mélyen lecsótt oszlopokkal megállítani s ezen kívül velük a még folyton tartó mozgás menetét megfigyelni oly célból, hogy a ma még épen álló, de a további mozgás által veszélyeztetett házak lakosait a beálló veszélytől idejekorán lehessen értesíteni.

A mozgó földterület víztelenítése nagy munka, mely műszaki tudást igényel s így közmunkával nem lehet elvégezni.

A ledült házakat ugyanazon a helyen nem lehet több felépíteni, mert a föld megállapodása, az esetben is, ha a lejtőköt teljesen vízteleníteni sikerül, több évi időtartamot igényel.

A kilakoltított házak lakosainak letelepédésre a bejárás alapján csak egy terület mutatkozott alkalmasnak, nevezetesen a Kishomoród patak magasabb terraszán a község északi végén a Szentgyörgy-falura vezető állami út két oldalán. Az új telepszemben levő nádaspatak medencéjét, vízgyűjtő területét, valamint a telep felett levő hegyoldalt véderdőknek kell kijelölni.

Az agrárgéologus véleményezése folytán végrehajtandó segítő intézkedések megtétele végett mult hó 16-án U g r o n János főispán közs. képviselőtestületi ülést rendelt el, mikor is a bizottság megállapodásait tárgyalta a kitelepítés, a kitelepítési terület megszerzése parcellázására nézve. A bizottság a kisajátítandó lakhatásra alkalmas terület a falu északi részétől lefelé elterülő Nádaspatak vidékén jelölte ki, hol megfelelő telkesítés alkalmas beltelkek alakíthatók. A bizottság megállapodott, hogy sürgős felterjesztést intéz a földm. miniszterhez a szükséges műszaki vezető kirendelés s a költségeknek saját lárcája terhére való elvállalása, valamint a helyügyminiszterhez katonai műszaki csapatok kieszolgálása iránt. S intézkedik, hogy mindezeknek még az ősz folyamán való működését kérje a vármegye.

Az állandó bizsodclemben élő lakosság kitelepítése ügyében a bizottság javaslatát, a birtokvaszárlás módozataira s végbevitelére jóakaratu tanácsait a képviselőtestület kézséggel fogadta el.

KÖZÖNSÉG KÖRÉBŐL

Meddig nyuznak még ?

Ujabb időben gyakran olvastuk a „Csiki Hírlap” hasábjain csikszeredai mészarosaink tulajdonságairól a község jogos felhaborodásának kitérését. Azt hitlűk, hogy a gyakori, de elég sima modorban kifejezett többszöri figyelmeztetésnek meg lesz a kívánt eredmény; hogy a husnak tulságosan magasra felcsigázott árát arányba hozzák a mesesen alászállott marhaárakkal. De ezen feltevésünkben alaposan csalódtunk. Hinnűnk kell most már, hogy mészaros polgártársaink a község felfogását egyenesen ignorálják; annak sokszor megnyilvánult ohajlását teljesen semmibe veszik. Sőt annyira rövidlátónak tekintenek mindenkit, mintha a halatlalnan magas husárak és az 50—60%-kal csökkent marhaárak közötti aránytalanságot senki sem volna képes észrevenni. Nem számolnak a vidékünkön ember-emlékezet óta nem észlelt súlyos gazdasági válsággal. Mert ha mindezeket csak parányi figyelemre méltatnák, akkor a marhahas árát folyó hó 1-én nem 4%-kal kellett volna mérsékelni, hanem legalább 30%-kal. Hiszen a mult évi 600 koronás ökröt, mikor a husnak kilóját 1 korona 44 filléren vágták, ma 280—300 koronáért, a 360 koronás jó minőségű telhenet 130—140 koronáért vásárolják; s ezen óriási marhaár-csökkenés dacára a husnak kilóját csupán 8, írva nyolc fillérrrel szállították le. Hasonlóan vagyunk a disznóhusárakkal is. Mig a disznó ára 50 százalékkal szintén esett, addig annak kilóját a huszszékben 2 koronáról 1 korona 80 fillére, tehát 10 százalékkal szállították alább.

Kérdésük: nem a község kögynyolására s lenézésére irányul-e mészarosaink eljárása, mikor az állatok árának 50—60 százalékos esése mellett a közfogyasztásra levágot különböző husok árát 4 százalékkal mérsékelik?! Ez a fogás valóban eszünkbe juttatja a „Vakulj magyar”-féle közmondást. Mert hát minek is tartják mészarosaink a Zsögöd szomszéd községi fióküzleteiket? Egyszerűen azért, hogy a Zsögödon különben normalisra redukálható husárak megállapításának a fióküzlet felállítását utját vágják, szóval hogy karteleb lépessenek. Pedig

még eme leleményes üzleti fogás mellől is nagyon kilátszik a lólab, mert a mig Zsögödon a marhahasnak kilója 1 K 20 f., addig a szinten oly közlekedő Taploca községben az ugyanolyan, sőt sok esetben jobb minőségű marhahasnak kilóját 1 koronáért vágják.

Konstatáljuk, hogy a most említett Taploca községben is 60 százalék tiszta haszonra megy az üzlet; hát nálunk Csikszeredában, hol a fogasztás hasonlíthatatlanul jóval nagyobb, nem volna elegendő 60 százalék nyereség? Feltétlenül 100 százalékra muszáj dolgozni?! Hol van a városi hatóság, a melyik némely üzletemberek tulkapásainak ellensúlyozására és egyuttal a község érdekeinek védelmére van hivatva?!

Vajjon egy egészséges hatóságí mészarszék felállításával nem lehetne-e ezen rég emésztő bajokot segíteni? Tovább nem tūrhetjük, hogy egy város egész községe három ember önkényének legyen kiszolgáltatva s éppen azért ezen tárgyra alkalmadán újból visszatérünk.

Csikszereda, 1913. szeptember hó 12.

Városiak.

Szám. 7054—9/3. tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A csikszeredai kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Balog Géza csikszeredai lakosnak Bartis Sándor csikszeredai lakos elleni végrehajtási ügyében végrehajtott kérésre a végrehajtási árverést 375 kor. 64 fill. tőke s jár. erőfjég az árverést a csikszeredai kir. tszék területén levő Zsögöd község határában fekvő a Zsögödi 425 sz. tjkvben A f 3. sor. a foglalt 680 nsz.-öl közhelybeli illetménynek a Bartis Sándor novén álló 3/4-ed részére 2 kor. 50 fillér, a zsögödi 1094. sztkvben A f 4. sor. a foglalt 1035 nsz.-öl közhelybeli illetménynek a végrehajtás szonvédőt illett 3/4-ed részére 2 kor 50 fill., az ugyanazon tjkvben foglalt alábbi ingatlanokból a Bartis Sándort illett jutalékra vagyis az A f 5. sor. 1398. hrsz. a foglalt kaszalóra 3/10-ed részére 20 korona, 6 sor. 1712. hrsz. a foglalt kaszalóra 3/10-ed részére 5 korona 7 sor. 1938. hrsz. a foglalt kaszalóra 3/10-ed részére 12 korona, 8 sor. 3247. sor. a foglalt szántó 3/10-ed részére 7 korona, a zsögödi 420. sz. tjkvben A f 23. sor. a foglalt 5 hold 244 nsz.-öl közhelybeli illetményből Bartis Sándort illett 3/8-ad részére 20 korona, továbbá a Csikszereda város határában fekvő a csikszeredai 148. sztkvben foglalt alábbi ingatlanokból a Bartis Sándor jutalékra vagyis az A f 5. sor. 61. és 62. hrsz. a foglalt ház, udvar és kaszaló 3/8-ad részére 902 korona, 6 sor. 633. hrsz. a foglalt szántó 3/8-ad részére 5 korona özenell megállapított kikiáltási árban elrendelt, s hogy a fentebbi ingatlanok az 1913. évi szeptember hó 26. napjának d. e. 9 órákor Csikszeredában a kir. tszék mint tkvi hatóság hivatalos helyiségében (földszint 36. ajtó) megtartandó nyilvános árveresen, a kikiáltási ár 3/5-ánál alacsonyabb áron eladatni nem fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak minden egyes ingatlan kikiáltási árának 20%-át mint banatpenzt készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírra a kikiáltott közlehez letenni. Vevő köteles a banatpenzt az általa ígert vételár 20%-áig nyomban kiegészíteni, mit ha meg nem tenno ígerték figyelmbe kivül marad, s a haladéktalanul folytatandó árverésen részt nem vehet.

A kir. tszék mint tkvi hatóság.

Csikszereda. 1913. évi június hó 4-én.

A kiadmány hitelül:

Gecző Béla s. k.,

kir. tszéki bíró.

Kozma,

kir. tkvvezető.

Hirdetmény.

Zsögöd község előjárósága a képviselőtestület 9—913. jegyzőkönyvi 2. pont aialti határozata folytán közhírré teszi, hogy Zsögöd község vadászterülete 150 korona kikiáltási ár mellett hat egymásután következő évekre a leg-többet ígérőnek haszonbérbe fog adatni.

Árverési feltételek a segédjegyzői irodán a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az árverés 1913. évi szeptember hó 21 napján délelőtt 9 órákor a községházánál fog megtartatni.

Zsögöd, 1913. szeptember hó 3-án.

Jánosy József,

s. jegyző.

Kóka Imre,

k. bíró.

Két szobából álló lakás a főgimnázium szomszédságában kiadó. Hol? Megtudható a kiadóhivatalban.

Jó családból való gimnáziumot végzett fiu tanulónk felvétetetik Pototzky Pál férj és női divát üzletében.

Mindenki muzsikálhat

WÄGNER „Hangszer-Király“

különleges elsőrangú hangszereivel Budapest József-körút 15. sz. TELEFON : József 71.
Varazshegedű, felszereléssel 6 korona.
Csodareztrombita, erős rézből 6 korona.
Varazsfuvola, ajándékkal 4 kor. Harmonika, tánc részére 10 korona. Óriási beszélőgép, kottákkal 40 korona. Javítási szakműhelyek!
A milánói, parisi és londoni kiállításon aranyérem és érdemkereszttel kitüntetve. Fényképes árjegyek ingyen!
Óvás! Ügyeljünk a „Wagner“ névre és a 15-ös házszámra. 839—III.

PARFUMERIE „HEZ“ ILLATSZERTÁR

Háztartási, kozmetikai, kötszerészeti cikkek nagyraktára, nagyban és kicsinyben. Budapest, VIII. Losonci-u. 13.

Reklámunk óriási eredménye —
ujabb reklámakcióra ösztönöz, melynek nyomán tisztelt közönségünknek még nagyobb előnyöket biztosítunk.

Ujabb előnyajánlatunk:

- 1 csoport 2 korona 50 fill. (19 drb.)
- 1 drb. üvegtégely francia arc- és kézfínomító
- 1 drb. francia szappan (bármely illatban)
- 1 üveg francia parfüm (bármely illatban)
- 1 üveg francia brillantin (bármely illatban)
- 1 könyv (60 lap) angol powderpapír
- 1 csomag dr. Heider-féle fogpor
- 1 drb. francia fogkefe (csontnyílél)
- 1 csomag amerikai Shampoo hajmosópor
- 1 üveg valódi Johann Maria Farina kölnivíz
- 10 drb. szekrény-, ruhaillatósító (francia Sachet-lap)

Összesen 16 darab 2 kor. 50 fill. Portó 50 fillér.

Szállítások naponta eszközültek utánvétel mellett. Négy koronán aluli megrendeléseknél portómentekaritás céljából célszerű a pénz előre beküldni (lehet bélyegekben is), így a portó 50 fill. utánvétele szállításnál 84 fill. Csomagolási költséget nem számítunk. Tizenhat oldalas illatszertár háztartási értesítőnket kívánságra ingyen és bérmentve küldjük.

Máma legjobb és legolcsóbb sörök csak a sörgyárban

kaphatók. — Gyártelep és Iroda:

Gál Ferenc

— gőzsörgyára Csikszerezádán. Telefonszám 36. —

Ertesítés! Tisztelettel van szerencsém értesíteni az igentisztelt háziasszonyokat, hogy a gyümölcs elrakási idenyre NAGY ÜVEGRAKTÁRT rendeztem — be és kapható mindennemű dunsztos, befőttes, ugorkás, ugyszintén ezekben a fajtákban légmentes zároféddel is kaphatók. — Nagy választékot tartok még szép kerti golyókban is minden színben.

Tisztelettel: POTOTZKI ANDOR

Szemere László madártani állomása

CSIKSZÜGÖD.

Elvállalja madarak kitémését a legolcsóbb árak mellett.

Megjelent: A madártómészet

KÉZIKÖNYVE

131 oldalon 18 ábrával. Ár: 2-40 K.

Mesterséges fészekodvakra megrendelést elfogad.

A hasznos madarak megtelepítése révén parkokban, kertekben a rovarkárok megelőzésére célszerű kihelyezni.

Butor

olcsó bevásárlási forrása Csikszerezádán Rákóczi-utca (Hajnod József vendéglős) helyiségében, hol csakis

Elsőrendű készítményű

butorok kaphatók, szolid kiszolgálás mellett. Ép oly kedvező árban és feltételek mellett mint a fővárosban. Raktáron tart teljes szoba berendezéseket és kellekkeit.

Teljes tisztelettel: Imre Árpád.

Tyukszem,

használat után. Üvege 1 korona, postadíjjal 1,40 K. Három üveg bérmentve 3 K.

híntőpor 48 óra alatt olmulasztja a kéz-, láb- és hónaljzúzást. 1 doboz 1 K, postadíjjal 1,40 K 3 doboz bérmentve 3 korona.

Excelsior Takarmánymész

hizlalásra legal- kalmasabb (40% phosforsavat tartalmaz), mellyel a disznóknak nagyon könnyen 300 kiló hizlalási súly érhető el. Alkalmazható azonfelül baromfi borjúk, juhok, marhák, ökrök és lovaknál 4/5, kilo ára. mely hónapokig elég 5 kor. 80 fillér utánvétel bérmentve. Utánvételt vagy a pénz előzetes be- küldése mellett küldi: Dr. Fleisch E. „Korona“-gyógyszertára Győr 99.

Mátrai Ignác

órák-, ékszerész- és gramaion-üzlete Csikszerezádán.

Ajánlja dusan berendezett és legújabb szerkezetű

Inga- Zenit-, arany-, ezüst- és Omega zsebórákat.

Állandó nagy raktárvalódi drágakövi ékszerekben.

A legújabb és legtekélyesebb, tiszta

Gramofonok- és lemezekből

szintén nagy raktártart, és gyári áron lesznek árusítva.

Látszerézi cikkek nagy választékban.

Olcsó árak! —: Pontos kiszolgálás!

Sürgős figyelmeztetés!

Ha illatszert, piperezappan, kozmetikai, arc- és kéz-ápolási, háztartási, hajápolási és általában mindenféle a kozmetikába vágó cikkeit a legjobbban a legjobbakat olcsóbban a legolcsóbbnál akarja beszerezni, úgy kérje a harmadik kiadásban most megjelent

„ILLATSZER ÉS HÁZTARTÁSI ÉRTESSITŐNKET“ melyet ingyen és bérmentve küld:

„HEZ“ illatszert- és háztartási cikkek szaküzlete nagyban és kicsinyben.

Budapest, VIII., Losonci-utca 13/hz.

POHARAS

Legjobb sör

SÖR

a „Pilseni Östörás“

Egyedüli elárúsító hely:

Csikvármegye területén

CSIKSZEREDABAN

özvegy Nagy Istvánné Zöldfa-vendéglője

hol mindennap frissen csapolva poharankint kapható.

Ertesítés!

Tudomására hozom a n. é. helybeli és vidéki közönségnek, hogy raktártartok mindennemű

Cserépkályhák ből

Elvállalom mindennemű cserépkályha és takaréktűzhelyek felállítását, átalakítását és takarítását, továbbá fürdőkádak és burkolatok kirakását fajenc porcellánból és minden szakmába vágó dolgokat pontosan és lelkiismeretesen eszközök. Vidékre is kellő felvilágosítást nyújtok. Ertekezni lehet MICHNA REZSŐ és VEJE cégnél Csikszerezádán.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kérve, maradok tisztelettel:

LUKÁCS FERENC, cserépkályhás.

Johann Maria Farina Gegenüber dem Rudolfsplatz

csakis ez a valódi

Kölnivíz, kölnivíz-pouder és kölnivíz-szappan.

Kapható drogériákban, gyógyszerárakban és illatszertárakban.

Ne tessék elfogadni

Kölnivíz szappant, vizet és pouder, ha nincs rajta az eredeti és egyedül valódi, de sokszor utánzott JOHANN MARIA ARINA Gegenüber dem Rudolfsplatz. — Akkor sem kell elfogadni helytelen és utánzott kölnivizet, kölnivíz-pouder és kölnivíz-szappant, ha az itt jelzett eredeti készítmény nem volna kapható az Ön lakhelyén, mert a világhírű cég képviselője

Holczer Emil Zoltán, Budapest VII. ker., Szilgetvári utca 16. szám.

Egyszerű levelezőlapra azonnal válaszol és közli, hol szerezhető be az eredeti minőség.